

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: En EU-strategi for udnyttelse af potentialet i offshore vedvarende energi med en klimaneutral fremtid for øje«

(COM(2020) 741 final)

(2021/C 286/26)

Ordfører: **Marcin Wiesław NOWACKI**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 24.2.2021
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	14.4.2021
Dato for vedtagelse på plenum	27.4.2021
Plenarforsamling nr.	560
Resultat af afstemningen	
(for/imod/hverken for eller imod)	239/1/4

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU glæder sig over denne strategi, som har til formål at udnytte potentialet i offshore vedvarende energi med en klimaneutral fremtid for øje.

1.2. EØSU glæder sig over forslagene om at inkludere udviklingsmålsætninger for vedvarende havenergi i forbindelse med udarbejdelsen af nationale og regionale fysiske forvaltningsplaner for det maritime rum.

1.3. Udvalget mener, at strategien burde medtage beregninger af det bidrag, som vindenergi yder med hensyn til at reducere nettodrivhusgasemissionerne til nul i 2050.

1.4. EØSU glæder sig over synspunktet om, at et velreguleret energimarked bør sende passende investeringssignaler. Efter udvalgets opfattelse spiller forudsigelige og stabile lovgivningsmæssige rammer en central rolle i udviklingen af offshorevindenergi.

1.5. EØSU bemærker i relation til visse karakteristika såsom dybde og afstand til andre lande, at installationen af hybridprojekter alene er mulig i Nordsøen og Østersøen. EØSU mener endvidere set i lyset af det forventede udviklingstempo, at EU's og de nationale tiltag i første omgang bør fokusere på at frigive potentialet for de mest avancerede projekter, som er planlagt til at skulle forbindes med det nationale elnet i en radial form.

1.6. EØSU er skuffet over den overfladiske måde, hvorpå strategien håndterer spørgsmålet om genanvendelse af brugte vindmøller, og opfordrer Kommissionen til at være særlig opmærksom på spørgsmålet om dekommissioneringsomkostninger. EØSU vil gerne fremhæve, at ren energi ikke alene vil forbedre luftkvaliteten i lokalmiljøet, men miljøet og klimaet som helhed.

1.7. EØSU glæder sig over udpegelsen af potentialet for Nordsøen, Østersøen, Middelhavet, Sortehavet, den europæiske del af Atlanterhavet og øerne i EU. Det er forståeligt, at oprettelsen af nye projekter i Nordsøen prioriteres i betragtning af de muligheder, som den eksisterende infrastruktur i området tilbyder. Udvalget understreger dog, at der med henblik på at garantere sikkerheden af energiforsyningen såvel som den sociale og økonomiske samhørighed i EU er behov for forholdsmæssige investeringer i offshorevindmølleparker i alle EU's havområder.

1.8. EØSU støtter forslaget om at ændre TEN-E-forordningen for at inkludere princippet om one-stop-shop for offshorevindenergi projekter.

1.9. EØSU er bekymret over manglen på oplysninger om specifikke foranstaltninger og støtteordninger, hvilket kan bringe finansieringen af vedvarende energi i fare. Efter udvalgets opfattelse bør et fælles instrument, som er dedikeret til at finansiere offshorevindenergi, oprettes inden for rammerne af eksisterende programmer. En sådan tilgang bør endvidere udvides til andre former for vedvarende energikilder, f.eks. onshorevindenergi og fotovoltaik, for dermed at leve op til kravene i den europæiske energiunion og direktivet om vedvarende energi II, der fremhæver decentrale og regionale produktionsenheders muligheder for at bidrage til udnyttelsen af værdiskabelsespotentialet i flere regioner, bidrage til jobskabelsen og sætte borgerne i centrum for politikken og gøre dem til aktive producenter og prosumenter. I den forbindelse bemærker EØSU med en vis bekymring, at Kommissionen i øjeblikket »kun« beskæftiger sig med offshore- og brintteknologier, men forsømmer disse decentraliserede tilgange.

1.10. EØSU påpeger, at enhver investering i offshorevindmølleparker bør bidrage så meget som muligt til den socioøkonomiske udvikling i de regioner, der er i den umiddelbare nærhed af investeringen, ved at fremme deltagelse i projektet — den »lokale indholdsfaktor«.

1.11. EØSU glæder sig over, at strategien skal suppleres af en plan for udvikling af færdigheder og uddannelsessystemer på området for offshorevindenergi.

1.12. EØSU anerkender, at EU gerne vil indtage en førerposition inden for offshorevindenergisektoren, og støtter udviklingen af vindenergi både til havs og på landjorden. Udvalget forventer derfor, at Kommissionen snarest muligt supplerer offshorestrategien med en onshorestrategi.

2. Indledning

2.1. Emnet for denne udtalelse er *En EU-strategi for udnyttelse af potentialet i offshore vedvarende energi med en klimaneutral fremtid for øje*, som blev offentliggjort den 18. november 2020. Denne strategi er en integreret del af den europæiske grønne pagt.

2.2. Ifølge konsekvensanalysen, som ledsagede 2030-klimaplanen, skal over 80 % af elektriciteten stamme fra vedvarende energikilder inden 2030, og opfyldelsen af klimamålet for 2050 vil kræve offshorevindenergi med en anslået kapacitet på 300 GW, som skal suppleres af ca. 40 GW havenergi. Den strategi, som drøftes i denne udtalelse, viser, hvordan EU kan opnå dette.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Strategien har til formål at fremskynde overgangen til ren energi og samtidig bevare de vigtige mål om økonomisk vækst og jobskabelse i Europa. De primære årsager til indførelse af denne strategi er:

- gennemførelse af forpligtelserne fra den første globale aftale om modvirkning af klimaændringer (Parisafalen fra 2015)
- genopretning af den europæiske økonomis konkurrenceevne ved at øge energieffektiviteten og
- oprettelse af nye arbejdspladser ved at øge omfanget af investeringer, hvilket vil bidrage til at modvirke den socioøkonomiske indvirkning af covid-19-pandemien og bidrage til udviklingen af den europæiske økonomi.

3.2. Offshorevindenergikapaciteten vil i henhold til denne strategi stige fra det nuværende niveau på 12 GW til mindst 60 GW inden 2030 og til 300 GW inden 2050. Kommissionen har endvidere til hensigt at tilføje 40 GW havenergi og andre nye teknologier såsom flydende vindmølleparker og flydende solcelleanlæg inden 2050.

3.3. Der skønnes at være et investeringsbehov på 800 mia. EUR for at opnå disse målsætninger. Der er endvidere behov for, at Unionen og medlemsstaternes regeringer inddrages i større omfang, da den aktuelle og anslåede anlægskapacitet under de nuværende politikker kun vil udmønte sig i ca. 90 GW i 2050.

3.4. EØSU glæder sig over fremlæggelsen af denne strategi, som omfatter lovgivningsmæssige forslag og foranstaltninger, der gør det muligt at fokusere på udvikling, styrkelse og uddybning af samarbejde på området for offshorevindenergi.

3.5. Udvalget bemærker, at de ovennævnte data og oplysninger illustrerer omfanget af de udfordringer, som investorer, EU's industri og transmissions- og distributionssystemoperatører står over for. Strategien fremlægger optimistiske perspektiver såsom muligheder for at fremme private investeringer eller oprette nye arbejdspladser. Udvalget bemærker dog, at strategien alene anvender vage oplysninger om forudsigelser for udviklingen af offshorevindenergi i forbindelse med oprettelse af arbejdspladser. Det er endvidere vigtigt at bemærke, at der vil blive skabt yderligere arbejdspladser ikke bare i energisektoren, men også inden for landbaserede aktiviteter såsom havneudvikling og shipping. Strategien berører ligeledes indvirkningen af industriens udvikling på EU's BNP.

3.6. EØSU bemærker, at strategien bygger på et indbyrdes forbundet miljø, hvor sektoren for offshore vedvarende energi skal eksistere side om side med en række »andre aktiviteter til søs« (turisme, fiskeri, akvakultur osv.), hvor hybridprojekter interagerer med grænseoverskridende sammenkoblinger, hvor udviklingen fremmes af målsætninger, der fastlægges i adskillige lande, og hvor indlandsstater kan finansiere offshoreprojekter. Eftersom offshoreprojekter medfinansieres af EU, opfordrer EØSU til, at der sikres åbenhed om spørgsmålet om deling af byrde og nytteværdi.

3.7. EØSU er skuffet over strategiens manglende medtagelse af beregninger af det bidrag, som vindenergi yder med hensyn til at reducere nettodrivhusgasemissionerne til nul i 2050. Ved udelukkende at fokusere på installeret kapacitet overses denne centrale faktor for at opnå målsætningerne i den europæiske grønne pagt.

4. Udsigterne for teknologier til offshore vedvarende energi

4.1. EU's offshoreanlæg genererer 12 GW, hvilket svarer til 42 % af verdens offshorevindenergikapacitet. De fleste projekter er vindmøller, som står på havbunden. Udvalget mener, at denne teknologi har nået en vis grad af modenhed, hvilket illustreres ved en reduktion på 44 % af de normaliserede omkostninger ved produktion af offshorevindenergi over 10 år.

4.2. Udvalget er usikker på, om udviklingsstrategien for offshorevindenergi bør være baseret på udviklingsteknologier såsom hybridprojekter, og henleder opmærksomheden på behovet for at producere energi til konkurrencedygtige priser, som vil gøre det muligt at genopbygge EU's økonomi efter covid-19-krisen.

5. Unionens havområder: et enormt og forskelligartet potentiale for udrulning af offshore vedvarende energi

5.1. EØSU glæder sig over udpegelsen af potentialet for Nordsøen, Østersøen, Middelhavet, Sortehavet, den europæiske del af Atlanterhavet og øerne i EU. En fastlæggelse af potentialet for havområder i strategien vil gøre det muligt at foretage en ordentlig planlægning af lovgivningsmæssige tiltag og at nå målsætningerne.

5.2. Det er forståeligt, at oprettelsen af nye projekter i Nordsøen prioriteres i betragtning af de muligheder, som den eksisterende infrastruktur i området tilbyder. Udvalget understreger dog, at der med henblik på at garantere sikkerheden af energiforsyningen såvel som den sociale og økonomiske samhørighed i EU er behov for et energimiks, der ikke er alt for afhængig af én energikilde, samt forholdsmæssige investeringer i offshorevindmølleparker i alle EU's havområder.

5.3. Udvalget bemærker på samme tid, at udviklingsstrategien for offshorevindenergi går i retning af regionalisering.

6. Maritim fysisk planlægning med henblik på en bæredygtig areal- og ressourceforvaltning

6.1. Det er nødvendigt at sikre en rimelig sameksistens mellem offshoreanlæg og anden anvendelse af havområder, samtidig med at biodiversiteten også beskyttes, for at fremskynde udviklingen af vindenergi. EØSU glæder sig over forslagene om at inkludere udviklingsmålsætninger for vedvarende havenergi i forbindelse med udarbejdelsen af nationale og regionale fysiske forvaltningsplaner for det maritime rum, men opfordrer samtidig Kommissionen til udtrykkeligt at fastslå, at det anslåede areal på 3 % af det europæiske havområde, som er nødvendigt for at opskalere sektoren for offshore vedvarende energi, er et gennemsnitstal, og at der skal tages højde for specifikke faktorer som vindens karakter og forskellige typer miljø.

6.2. EØSU er enig i, at udviklingen og offentliggørelsen af forvaltningsplaner ville give selskaber og investorer et signal om regeringernes intentioner for så vidt angår den fremtidige udvikling af sektoren for offshore vedvarende energi og lette den offentlige såvel som den private planlægning.

6.3. Den miljømæssige indvirkning af anlæggene er i øjeblikket genstand for en grundig og langvarig vurdering i processen med at opnå alle de nødvendige administrative afgørelser. EØSU støtter derfor forslaget om at ændre TEN-E-forordningen for at inkludere princippet om one-stop-shop for offshorevindenergi projekter.

7. En ny tilgang til offshore vedvarende energi og netinfrastruktur

7.1. De fleste af de offshorevindmølleparker, der er i drift på nuværende tidspunkt, er blevet udrullet som nationale projekter med direkte forbindelse til kysten via radiale forbindelser. Det foreslås dog med henblik på at fremskynde udviklingen af offshorevindenergi, reducere omkostningerne og mindske det anvendte havområde, at der sættes fokus på hybridprojekter. Et sådant system er en mellemting mellem traditionelle projekter, som forbindes radialt med det nationale elsystem, og en model med fuldt maskenet. Strategien fremlægger også den forholdsvis optimistiske antagelse, at tilgrænsende medlemsstater i fællesskab bør fastsætte vidtrækkende mål for offshorevindenergi.

7.2. EØSU bemærker i relation til visse karakteristika såsom dybde og afstand til andre lande, at installationen af hybridprojekter alene er mulig i Nordsøen og Østersøen. EØSU mener endvidere set i lyset af det forventede udviklingstempo, at EU's og de nationale tiltag i første omgang bør fokusere på at frigive potentialet for de mest avancerede projekter, som er planlagt til at skulle forbindes med det nationale elnet i en radial form.

8. Et klarere EU-regelsæt for offshore vedvarende energi

8.1. EØSU glæder sig over erklæringen om, at et velreguleret energimarked bør tilvejebringe passende investeringssignaler. Efter udvalgets opfattelse spiller forudsigelige og stabile lovgivningsmæssige rammer en central rolle i udviklingen af offshorevindenergi.

8.2. Den forventede stigende betydning af grænseoverskridende energiprojekter betyder, at der er behov for en præcisering af reglerne for elmarkedet. En sådan præcisering findes i det arbejdsdokument fra Kommissionen, der ledsager denne strategi.

8.3. Den gældende retlige ramme indeholder ikke innovative teknologier såsom hybride energiøer eller offshorebrintproduktion. Kommissionen stiller forslag om et særskilt marked for havområder med muligheden for at omfordele dele af flaskehalsindtægterne til producenter som den bedste model for regulering af hybridprojekter. EØSU støtter målsætningen om at oprette offshorebudområder ud fra antagelsen om, at de vil forenkle reguleringen af energimarkedet.

8.4. EØSU glæder sig over indsatsen for at sikre stabilitet på indkomstsiden for investorer. Udvalget opfordrer til fleksibilitet i relation til muligheden for at fremme udviklingen af offshorevindenergi i medlemsstater, hvor denne teknologi befinder sig på et tidligt udviklingsstadium, herunder ved at tildele direkte støtte uden en udbudsprocedure i overensstemmelse med bestemmelserne i direktivet om vedvarende energi.

9. Mobilisering af investeringer i offshore vedvarende energi fra den private sektor: EU-midlernes rolle

9.1. De fornødne investeringer til gennemførelse af strategien anslås at beløbe sig til knap 800 mia. EUR, hvoraf ca. to tredjedele vil gå til finansieringen af tilknyttede netinfrastrukturer, og en tredjedel vil gå til offshoreproduktion. Investeringer i net til onshore og offshore vedvarende energi i Europa i løbet af de 10 år, der gik forud for 2020, udgjorde ca. 30 mia. EUR. Strategien omfatter en stigning til mere end 60 mia. EUR i løbet af det næste årti og sågar en endnu større stigning efter 2030. I strategien udtrykkes der endvidere forventning om, at de fleste af disse investeringer vil komme fra privat kapital. Dokumentet viser dog, at Kommissionen, Den Europæiske Investeringsbank og andre finansielle institutioner vil samarbejde om at støtte strategiske investeringer i offshorevindenergi.

9.2. EØSU er bekymret over manglen på oplysninger om specifikke foranstaltninger og støtteordninger, hvilket kan bringe den yderligere fremme af vedvarende energi i fare. På grundlag af den foreliggende strategi vil der være otte forskellige EU-fonde til rådighed for investorerne. Der er ingen indikation af de forventede andele på dette område, navnlig kendes omfanget af andelen af EU-midler ikke. Efter udvalgets overbevisning vil oprettelsen af et samlet instrument til finansiering af offshorevindenergi projekter inden for rammerne af de eksisterende programmer være afgørende for at sikre hurtig finansiering og udvikling af projekterne. En sådan tilgang bør endvidere udvides til andre former for vedvarende energikilder.

9.3. EØSU påpeger, at enhver investering i offshorevindmølleparker bør bidrage så meget som muligt til den socioøkonomiske udvikling i de regioner, der er i den umiddelbare nærhed af investeringen, ved at fremme deltagelse i projekter — den »lokale indholdsfaktor«.

9.4. Strategien indeholder muligheden for en mekanisme til finansiering af vedvarende energi, som kan tilbyde måder, hvorpå fordelene ved offshorevindenergi projekter kan deles med medlemsstater, der ikke har en kystlinje. Det er efter udvalgets opfattelse for optimistisk at antage, at medlemsstater uden adgang til havet vil ønske at finansiere vindenergi ved hjælp af deres egne ressourcer i bytte for statistiske fordele.

10. Forskning og innovation skal fokusere på at støtte offshoreprojekter

10.1. EØSU er dybt skuffet over den overfladiske måde, hvorpå strategien håndterer problemet med at genanvende brugte vindmøller. Strategien fastslår, at det er nødvendigt at integrere princippet om »indbygget cirkularitet« mere systematisk i forskning og innovation vedrørende vedvarende energi. Den giver dog ikke yderligere oplysninger om den potentielle gennemførelse af dette princip. Udvalget bemærker, at behandlingen af brugte vindmølleblade på land er et stigende problem i områder som Tyskland, hvor muligheden for at begrave dem i jorden er under overvejelse. Det er værd at bemærke, at offshorevindmøller er meget større, hvilket direkte afspejles i problemets omfang.

10.2. EØSU vil gerne fremhæve, at ren energi ikke alene vil forbedre luftkvaliteten i lokalmiljøet, men miljøet og klimaet som helhed. EØSU er modstander af den hurtige udvikling af offshorevindenergi, uden at der tages højde for de potentielle indvirkninger på miljøet, og opfordrer Kommissionen til at tage behørigt hensyn til spørgsmålet om dekommissioneringsomkostninger. I tilfælde, hvor projekter finansieres af EU-midler, burde disse omkostninger i realiteten allerede være blevet evalueret på forhånd, og det rette ansvar være placeret.

10.3. EØSU glæder sig over, at strategien suppleres af en plan for udviklingen af færdigheder og uddannelsessystemer på området for offshorevindenergi, som udarbejdes af GD EMPL og GD MARE. Styrkelsen af færdigheder er et grundlæggende element i udviklingen i denne sektor. Den bæredygtige og hurtige udvikling i denne sektor kræver, at der gennemføres undervisningsprogrammer i de medlemsstater, hvor denne teknologi stadig befinder sig på et tidligt udviklingsstadium. Strategien viser, at eksisterende EU-instrumenter og -midler kan anvendes til dette formål. Det er udvalgets opfattelse, at betydningen af at udvikle færdigheder inden for offshorevindenergi kræver, at der oprettes dedikerede instrumenter og midler på EU-niveau.

11. En stærkere forsynings- og værdikæde i hele Europa

11.1. En styrkelse af forsyningskæden kræver en samlet investering på omkring 0,5-1 mia. EUR. EØSU beklager den manglende præcisering af, hvordan disse midler skal mobiliseres, eller en tidshorisont herfor.

11.2. EØSU glæder sig over planen om at styrke industriforummet for ren energi og om inden for rammerne heraf at oprette en dedikeret gruppe vedrørende offshore vedvarende energi i 2021.

11.3. Udvalget er alvorligt bekymret over planerne om, at Kommissionen og ENTSO-E skal fremme standardisering og interoperabilitet mellem forskellige producenters konvertere inden 2028. Denne dato ligger alt for langt ude i fremtiden, især i lyset af at der i offshorevindmølleparker skal bygges 60 GW inden 2030. Udvalget ønsker en dato, som vil gøre det muligt at fastsætte en realistisk tidsramme med henblik på at udvikle standarder for udstyr.

Bruxelles, den 27. april 2021.

Christa SCHWENG

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
